«Фуқаролик жамияти» фанининг
2018/2019 ўқув йили учун мўлжалланган
СИЛЛАБУСИ

Фаннинг қисқача тавсифи						
ОТМнинг номи ва жойлашган манзили:	Гулистон давлат университети			Гулистон щахри, IV микрорайон		
Кафедра:	Тарих кафедраси			“Ижтимоий-иктисодий” факультети		
Таълим соҳаси ва йўналиши:	200000–умумкасбий фанлар	5120300-Тарих				
Фанни (курсни) олиб борадиган ўқитувчи тўғрисида маълумот:	Ўқитувчи Джураев Икром Нематович	**e-mail:**		ikromgdu@mail.ru		
Дарс вакти ва жойи:	Бош Бино. тарих ва тупрокшунослик йўналишлари. 332-519 хона	**Курснинг давомийлиги:**		30.01.2019-8.05.2019		
Индивидуал график асосида ишлаш вакти:	Сешанба пайшанба ва жума кунлари 8.00 дан 11.50 гача					
Фанга ажратилган соатлар	**Аудитория соатлари**				**Мустакил таълим:**	56
	Маъруза: 26	**Амалиёт** 28				
Фаннинг бошқа фанлар билан боғлиқлиги :	**Фаннинг ўқув режасидаги фанлар билан боғлиқлиги** Фуқаролик жамияти фани ўқув режасидаги Ҳуқуқшунослик, Социология, Ўзбекистон тарихи, Фалсафа, Миллий ғоя: асосий тушунча ва тамойиллар, Иқтисодиёт назарияси,Фуқаролик жамияти каби фанлар билан ўзаро боғлиқ. Мазкур фанлар шахснинг сиёсий-интеллектуал камолотида, ижтимоий муносабатларда демократик, умуминсоний қадриятларнинг шаклланишида муҳим аҳамият касб этади					
Фаннинг мазмуни						
Фаннинг долзарблиги ва қисқача мазмуни:	**Фанни ўқитишдан мақсад** –« Фуқаролик жамияти » фани барча IV-курс талабаларига мўлжалланган. Талабаларни Ўзбекистонда демократик жамият Фуқаролик жамияти тўғрисидаги замонавий билимлар билан куроллантириш; Ўзбекистон Республикасининг давлат ва сиёсатининг ривожланишини ўргатиш; талабларнинг тарихий ҳақиқатга бўлган қизиқишини ривожлантириш, уларда миллий тикланиш ҳиссини тарбиялашдир. **Фаннинг вазифаси- Фанни ўқитишдан мақсад ва вазифалар** **Фанни ўқитишдан мақсад** - талаба ёшлар онгига демократиянинг назарий асослари ва қадриятларини сингдириш, демократик жамиятда яшаш кўникмаларини шакллантиришдан иборат. **Фаннинг вазифалари:** - Фуқаролик жамияти фанининг предмети, объекти, мақсади ва вазифаларини тушунтириш;					

	-Демократиянинг асосий тушунчалари ва қонуниятларини ўргатиш,унинг ҳаётимизда тутган ўрни ва аҳамиятини кўрсатиш; -«Ўзбекистоннинг ўзига хос ва мос тараққиёт йўли», «демократия», «дунёвий давлат», «демократик жамият», «демократик онг», «демократик тафаккур» каби тушунчалар мазмун-моҳиятини талабалар онгига сингдириш -Демократик жамиятнинг умумбашарий қадриятлари ва тамойилларини ёритиш; -Ўзбекистонда фуқаролик жамияти қурилишининг устувор йўналишларини тушунтириш; -Демократик жамият тўғрисидаги дастлабки қарашлар ва унинг ривожланиш босқичларини кўрсатиш; -Бир тизимдан иккинчи бир тизимга ўтиш даврида “ўтиш даври”нинг табиийлиги ҳақида талабаларга тушунчалар бериш; -Қонун устуворлиги демократик, фуқаролик жамияти қуришнинг асоси эканлигини кўрсатиш; -Давлат ҳокимияти ва бошқарувини демократлаштириш ва бу соҳадаги ислоҳотларни таҳлил қилиб, талабаларга тушунчалар бериш; -Ўзбекистонда кўппартиявийлик тизимини ўрганиш ва жамоат ташқилотларининг ўрни ва аҳамиятини таҳлил қилиш; -Демократик жамият қуришда кучли ижтимоий ҳимоя тизимининг зарурлигини илмий асослаш; -Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамияти билан ҳамкорлигида демократик тамойилларга асосланишини кўрсатиб беришдан иборат. Фанни ўрганишда талабалар Ўзбекистонда демократик жамият қуриш назарияси ва амалиёти фани ўқув режасидаги Ҳуқуқшунослик, Социология, Ўзбекистон тарихи, Фалсафа, Миллий ғоя: асосий тушунча ва тамойиллар, Иқтисодиёт назарияси,Фуқаролик жамияти каби фанлардан олинган билимларга суянган холда ***кўникмаларига эга бўлиши керак.***
Талабалар учун талаблар	- ўқитувчига ва гуруҳдошларга нисбатан ҳурмат билан муносабатда бўлиш; - университет ички тартиб - интизом қоидаларига риоя қилиш; - уяли телефонни дарс давомида ўчириш; - берилган уй вазифаси ва мустақил иш топшириқларини ўз вақтида ва сифатли бажариш; - кўчирмачилик (плагиат) қатъиян ман этилади; - дарсларга қатнашиш мажбурий ҳисобланади, дарс қолдирилган ҳолатда қолдирилган дарслар қайта ўзлаштирилиши шарт; - дарсларга олдиндан тайёрланиб келиш ва фаол иштирок этиш; - талаба ўқитувчидан сўнг, дарс хонасига - машғулотга киритилмайди; - талаба рейтинг баллидан норози бўлса эълон қилинган вақтдан бошлаб 1 кун мобайнида апелляция комиссиясига мурожат қилиши мумкин
Электрон почта орқали муносабатлар тартиби	Профессор-ўқитувчи ва талаба ўртасидаги алоқа электрон почта орқали ҳам амалга оширилиши мумкин, **телефон орқали баҳо масаласи муҳокама қилинмайди, баҳолаш фақатгина университет ҳудудида, ажратилган хоналарда** ва дарс давомида амалга оширилади. Электрон почтани очиш вақти соат 15.00 дан 20.00 гача

Фандан ўтиладиган мавзулар ва улар буйича машғулот турларига ажратилган соатларнинг тақсимоти

Т/р	Фаннинг булими ва мавзуси, маъруза мазмуни	Соатлар			
		Жами	Маъруза	Семинар	ТМИ
1.		8	2	2	4
2	Демократик жамият тўғрисидаги дастлабки қарашлар ва унинг ривожланиш босқичлари	8	2	2	4
3.	Мустақиллик ва демократик жамият қурилишининг «Ўзбек модели».	8	2	2	4
4.	Ўзбекистонда демократик жамиятни барпо этишда ўтиш даврининг зарурлиги,унинг ўзига хос хусусиятлари	8	2	2	4
5.	Ўзбекистонда демократик жамият қуришнинг миллий-маънавий негизлари, умумбашарий тамойиллари ва қадриятлари	8	2	2	4
6.	Қонун устуворлиги- хуқуқий демократик давлат ва фуқаролик жамияти қуришнинг асоси	8	2	2	4
7.	Фуқаро эркинлиги ва фаоллигини таъминлаш – демократик жамиятқуриш омили	8	2	2	4
	1- ОН		14		
8	Жамият иқтисодий ҳаётини эркинлаштириш демократик жамият қуриш асоси	8	2	2	4
9	Оила демократик жамият қурилишининг асосий бўғини	8	2	2	4
10	Демократик жамият шаклланишида маҳалла ва фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари	8	2	2	4
11	Демократик жамиятни барпо этишда нодавлат ва жамоат бирлашмаларининг ўрни	8	2	2	4
12.	Демократик жамият қурилишида кучли ижтимоий ҳимоя ва адолат тамойиллари	10	2	2	6
13.	Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамияти билан ҳамкорлигида демократик тамойилларга асосланиши	14	2	4	8
	2- ОН				
	ЯН		26		
	Жами:	112	28	28	58

Мавзулар ва кўриладиган асосий масалалар

№	*М А В З У*	*К Ў Р И Л А Д И Г А Н М А С А Л А Л А Р*	*Информацион - услубий таъминот*
1	*2*	*3*	*4*
1.	Кириш. Фуқаролик жамияти фанининг мақсади ва вазифалари.	Фаннинг асосий тушунчалари ва унинг қонуниятлари. Демократик жамиятга доир бўлган умумий тушунчалар. "Ўзбекистонда демократик жамият қуриш назарияси ва амалиёти" фанини билан бевосита боғлик тушунчалар. "Ўзбекистоннинг ўзига хос ва мос мустақил тараққиёт йули", "демократия", "ҳуқуқий давлат", "фуқаролик жамияти", "демократик жамият", "демократик онг", "демократик тафаккур", "демократик жамиятнинг миллий-маънавий негизлари", "миллий давлатчилик", "демократик жамиятга утиш даври" ва "Ўзбек модели", "демократик жамиятнинг умумбашарий қадриятлари ва тамойиллари", "Ўзбекистонда фуқаролик жамияти қурилишининг устувор йуналишлари" концепцияларни ўрганиш орқали умумлаштирилган хулосалар асосий манба бўлиб хизмат қилади	А12 6-24; А13.6-10]. [А2.17-36; А3.13-38; А7.10-19; К4.17-30; А12 16-34; А13.10-18].
2.	Марказий Осиё мутафаккирларининг адолатли жамият тўғрисидаги қарашлари.	Ўзбекистон худудида миллий давлатчилик негизлари. Хркимлик институтининг вужудга келиши. IX-XVI асрларда Ўрта Осиё мутафаккирларининг қарашларида давлатни бошқариш ва адолатли жамиятга доир ғоялар. Амир Темурнинг давлат ва жамият ишларини ташкил этиш тузуклари. Унинг адолатли салтанат ва жамият бошқарувида қонун устуворлигига доир қарашлари. Юсуф Хос Хожиб, Низомулмулк, Мирзо Улугбек, Алишер Навоий, Мирзо Бобур ва бошқаларнинг адолатли давлат, одил жамият, инсон эркинлиги, эзгулик, маърифат тўғрисидаги фикрлар умумлаштирилади.	А2.16-45; К3. 16-48; А12 15-35; А13.13-25].
3.	Ўзбекистонда демократик жамиятни барпо этишда ўтиш даврининг зарурлиги, унинг ўзига хос хусусиятлари.	Умумбашарий тамойиллари, қадриятлар, тенденция, тамойил, сайловлар, хукумат, инсон хуқуклари, сўз, матбуот ва виждон эркинлиги, қонун устуворлиги, кўппартиявийлик, референдум, сиёсий мухолифат, плюрализм, тараққиётнинг ўзбек модели мазмун моҳияти таҳлил этилади.	А3.83-133; К4.19-35; А12 20-42; А13.18-35].

4.	Давлат ҳокимияти ва бошқарувини демократлаштириш	Бошқарув сохасини марказлаштиришни чеклаш, икки палатали миллий парламентнинг вужудга келиши. «Референдум якунлари хамда давлат ҳокимияти ташкил этилишининг асосий принциплари тўғрисида», «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг қонунчилик палатаси тўғрисида»ги ва «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенати тўғрисида»ги конституциявий қонунларнинг мазмун-моҳиятини изохлашни талаб этилади	А3.116-210; К3.110-148; А12 26-55; А13.24-58].
5.	Ўзбекистонда кўппартиявийлик тизимининг шаклланиши	Кўппартиявийлик тизимининг тобора мустахкамланиши. Давлат хокимиятининг учта субекти, яъни давлат бошлиги-Президент, қонун чикарувчи ва ижро этувчи хокимиятлар ўртасидаги ваколатларнинг мутаносиб тақсимланишининг таъминлашини таҳлил қилинади.	А5.4-14; А7.7-11; Ц1.5-15; К3-150-157; А13.35-62].
6.	Иқтисодий ҳаётни эркинлаштириш демократик жамият қуриш асоси	Ўзбекистонда иқтисодий ҳаётни эркинлаштириш босқичлари ва уларнинг ўзига хос хусусиятлари. Бозорислоҳотларини янада чуқурлаштириш. Давлат ва хўжалик бошқаруви органлари тизимини такомиллаштириш.Бозор инфратузилмасини ривожлантириш. Тадбиркорлик тизимида оилавий бизнеснинг ўрни. Ташки иқтисодий фаолият ва валюта бозори. Ўрта мулкдорлар катламини ривожлантириш. Тадбиркорлик ва иқтисодий фаолият эркинлигини таъминлаш - демократик жамият баркарор ривожининг зарурий шартийўналишларини изоҳлаш талаб этилади	А7.12-19; КД. 16-20; К3.158-162; К4.49-55; А13.63-73].
7.	Демократик жамият қурилишида кучли ижтимоий сиёсат, ижтимоий ҳимоя ва адолат тамойиллари	Мустақиллик даврида адолат тушунчасининг янгича мазмуни Ижтимоий ҳимоя ғоясининг адолат ва демократия тамойиллари билан боғликлиги тамойили масаласи таҳлил этилиши кўзда тутилган.	А7.30-33; К3.182-186; К4.65-68; А13.84-88].
8.	Қонун устуворлиги – хуқуқий демократик давлат ва фуқаролик жамияти қуришнинг асоси.	Қонун устиворлигининг моҳияти Ҳуқуқий демократик давлат барпо этишда Омбудсман институти. Жиноий жазоларни либераллаштириш- қонун устуворлигининг муҳим шарти.Қонун устуворлигини таъминлаш-хуқуқий давлат барпо этишнинг асосий мезони.Қонун устуворлигининг моҳияти Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг қатор моддаларидаги ўзгаришларни таҳлил қилишдан иборат.	[Al.67-88; А5.189-202; К3.201-229; К4.69-72; А13.89-93].
9.	Жамият маънавий маданияти, демократик жамият қуришнинг миллий – маънавий	Мустақиллик ва Ўзбекистон жамияти маънавий негизларининг ўзгариши. “Юксак маънавият-енгилмас куч”асарини ўрганиш ва мазмун моҳиятини англаб етиш,Мустақиллик ва	[А1.55-59; К1.118-132; К3.182-189; К4.65-68; А13.84-88].

	негизлари ва қадриятлари	миллий,маънавий қадриятларимиз негизларини ўрганиш, “Маънавий тикланиш” ва “маънавий янгиланиш” тушунчаларини изоҳлаш талаб этилади.	
10.	Ўзбекистон Республикаси мустақил тараққиёт йўлида	Ислом Каримов томонидан демократик жамиятга ўтишга доир назарий ва концептуал асосларининг ишлаб чиқилиши. Ислом Каримов ўтиш даври ва тараққиёт босқичлари тўғрисида. Ўзбекистоннинг тоталитар режим ва мустамлака мамлакатдан демократик жамиятга ўтишда ўзбек ҳалқининг ўзига хос хусусиятлари, урф-одат, анъана ва қадриятларига таянишини асослаш талаб этилади.	[Al.67-88; А5.189-202; КЗ.201-229; К4.69-72; А13.89-93].
11.	Демократик жамият шаклланишида оила, маҳалла ва фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари	Маҳаллий ўзини ўзи бошқаришнинг демократик тамойилларини ва демократик жамият шаклланишида маҳалла институтини тушунтириш. Адолатли сайловлар – демократик жамият тараққиётининг мезонини белгилайди.	КЗ. 16-48; А12 15-35; А13.13-25].
12.	Демократик жамиятни барпо этишда нодавлат ва жамоат бирлашмаларининг ўрни	Ўзбекистонда мустақиллик йилларида фуқаролик жамиятининг муҳим сиёсий институтининг ҳуқуқий асослари, Конституция ва қонунларнинг ўзаро боғлиқлиги, Нодавлат нотижорат ташкилотларининг вазифаларини тушунтириш. Ўзбекистонда демократик жамиятни қуришда сиёсий партиялар ва кўппартиявийликнинг ўзига хос хусусиятларини асослаш талаб этилади.	[А1.40-48; КЗ.180-181; К4.60-64; А13.79-83].
13.	Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамияти билан ҳамкорлигида демократик тамойилларга асосланиши	Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятининг тўлақонли субъектига айланишини асослаб беради.Жаҳон ҳамжамиятидаги демократик ўзгаришларни изохлайди.Ўзбекистон Республикасининг дипломатик алоқларида демократик тамойилларига асосланишини ифодалайди. Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятда эришган ютуқларини тушунтириб беради.	К4.19-35; А12 20-42; А13.18-35].

Амалий машғулотлар маъмуни

№	*М А В З У*	***К Ў Р И Л А Д И Г А Н М А С А Л А Л А Р***	***Информацион - услубий таъминот***
1	*2*	***3***	***4***
1.	Кириш. Фуқаролик жамияти фанининг предмети.	«Ўзбекистонда демократик жамият қуриш назарияси ва амалиёти» фанининг предмети ва унинг қонуниятлари. Ўзбекистонда демократик жамият қуриш фанининг мақсади ва вазифалари. «Ўзбекистонда демократик жамият қуриш назарияси ва амалиёти » фани энг аввало ўқув режасидаги гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар: “Иқтисод”, “Социология”, “Ўзбекистон тарихи”, “Ҳуқуқшунослик”,	А12 6-24; А13.6-10]. [А2.17-36; А3.13-38; А7.10-19; К4.17-30; А12 16-34; А13.10-18].

		“Фалсафа”, “Миллий ғоя”,”Фуқаролик жамияти” каби фанлар билан ўзаро боғлиқ.	
2.	Марказий Осиё мутафаккирларининг адолатли жамият тўғрисидаги қарашлари.	Ўзбекистон худудида миллий давлатчилик негизлари. Хркимлик институтининг вужудга келиши. IX-XVI асрларда Ўрта Осиё мутафаккирларининг қарашларида давлатни бошқариш ва адолатли жамиятга доир ғоялар. Амир Темурнинг давлат ва жамият ишларини ташкил этиш тузуклари. Унинг адолатли салтанат ва жамият бошқарувида қонун устуворлигига доир қарашлари. Юсуф Хос Хожиб, Низомулмулк, Мирзо Улугбек, Алишер Навоий, Мирзо Бобур ва бошқаларнинг адолатли давлат, одил жамият, инсон эркинлиги, эзгулик, маърифат тўғрисидаги фикрлар.	А2.16-45; К3. 16-48; А12 15-35; А13.13-25].
3.	Ўзбекистонда демократик жамиятни барпо этишда ўтиш даврининг зарурлиги, унинг ўзига хос хусусиятлари.	Умумбашарий тамойиллари, қадриятлар, тенденция, тамойил, сайловлар, хукумат, инсон ҳуқуклари, сўз, матбуот ва виждон эркинлиги, қонун устуворлиги, кўппартиявийлик, референдум, сиёсий мухолифат, плюрализм, тараққиётнинг ўзбек модели мазмун моҳияти.	А3.83-133; К4.19-35; А12 20-42; А13.18-35].
4.	Давлат ҳокимияти ва бошқарувини демократлаштириш	Бошқарув сохасини марказлаштиришни чеклаш, икки палатали миллий парламентнинг вужудга келиши. «Референдум якунлари хамда давлат ҳокимияти ташкил этилишининг асосий принциплари тўғрисида», «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг қонунчилик палатаси тўғрисида»ги ва «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенати тўғрисида»ги конституциявий қонунларнинг мазмун-моҳиятини изохлаш.	А3.116-210; К3.110-148; А12 26-55; А13.24-58].
5.	Ўзбекистонда кўппартиявийлик тизимининг шаклланиши	Кўппартиявийлик тизимининг тобора мустахкамланиши. Давлат хокимиятининг учта субекти, яъни давлат бошлиги-Президент, қонун чикарувчи ва ижро этувчи хокимиятлар ўртасидаги ваколатларнинг мутаносиб тақсимланишининг таъминлаш.	А5.4-14; А7.7-11; Ц1.5-15; К3-150-157; А13.35-62].
6.	Иқтисодий ҳаётни эркинлаштириш демократик жамият қуриш асоси	Ўзбекистонда иқтисодий ҳаётни эркинлаштириш босқичлари ва уларнинг ўзига хос хусусиятлари. Бозор ислоҳотларини янада чуқурлаштириш. Давлат ва ҳўжалик бошқаруви органлари тизимини такомиллаштириш.Бозор инфратузилмасини ривожлантириш. Тадбиркорлик тизимида оилавий бизнеснинг ўрни. Ташки иқтисодий фаолият ва валюта	А7.12-19; КД. 16-20; К3.158-162; К4.49-55; А13.63-73].

		бозори. Ўрта мулкдорлар катламини ривожлантириш. Тадбиркорлик ва иқтисодий фаолият эркинлигини таъминлаш - демократик жамият баркарор ривожининг зарурий шарти.	
7.	Демократик жамият қурилишида кучли ижтимоий сиёсат, ижтимоий ҳимоя ва адолат тамойиллари	Мустақиллик даврида адолат тушунчасининг янгича мазмуни Ижтимоий ҳимоя ғоясининг адолат ва демократия тамойиллари билан боғликлиги тамойили масаласи таҳлил этилиши кўзда тутилган.	А7.30-33; К3.182-186; К4.65-68; А13.84-88].
8.	Қонун устуворлиги давлат ва фуқаролик жамияти қуришнинг асоси	Ўзбекистонда демократик, фуқаролик жамияти қурилишида қонун устуворлиги тамойилининг мустаҳкамланиши. Қонун ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар асосида адолат, инсон манфаатлари устуворлиги. Давлат, унинг органлари, мансабдор шахслар, нодавлат ташкилотлар, фуқароларнинг Конституцон ва қонунларга мувофиқ фаолият юритишлари. Бирорта ҳам қонун ёки бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг Конституция нормалари ва қоидаларига зид келиши мумкин эмаслиги. Унинг Конституция ва қонунларга мослигини назорат қилиниши ва таъминланиши.	[АI.67-88; А5.189-202; К3.201-229; К4.69-72; А13.89-93].
9.	Жамият маънавий маданияти,демократик жамият қуришнинг миллий – маънавий негизлари ва қадриятлари	Ўзбекистон жамияти маънавий негизларининг ўзгариши. Маънавий янгиланиш тушунчаси. Унинг зарурлиги ва сабаблари. Унга янгича муносабат. Мустақиллик ва демократик жамият қурилишида миллий-маънавий мероснинг янгича маъно ва мазмун касб этиши.Миллий-маънавий негизлар тушунчаси. Унинг мазмун ва моҳияти. Миллий-маънавий негизларга таяниш ва уларни тиклашга бўлган заруратнинг сабаблари. Демократик жамият қурилишида халқимизнинг кўп асрлик давлатчилик ва жамият қурилишидаги анъаналарининг ҳисобга олиниши.	[А1.55-59; К1.118-132; К3.182-189; К4.65-68; А13.84-88].
10.	Ўзбекистон Республикаси мустақил тараққиёт йўлида	Ислом Каримов томонидан демократик жамиятга ўтишга доир назарий ва концептуал асосларининг ишлаб чиқилиши. Ислом Каримов ўтиш даври ва тараққиёт босқичлари тўғрисида. Ўзбекистоннинг тоталитар режим ва мустамлака мамлакатдан демократик жамиятга ўтишда ўзбек ҳалқининг ўзига хос хусусиятлари, урф-одат, анъана ва қадриятларига таянишини асослаш талаб этилади.	[АI.67-88; А5.189-202; К3.201-229; К4.69-72; А13.89-93].
11.	Демократик жамият шаклланишида маҳалла ва фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари	Ўзбекистонда демократик жамият шаклланишида маҳалла ва фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органларининг ўрни. Маҳаллий давлат ҳокимияти асослари. Мамлакатимизда маҳаллий ўзини-ўзи бошқаришнинг шакллари. Уларнинг фуқаролик жамияти қурилишидаги роли.Мустақиллик	К3. 16-48; А12 15-35; А13.13-25].

		йилларида Ўзбекистонда демократик тамойиллар асосидаги ўзини-ўзи бошқариш тизимининг тикланиши. Маҳалланинг фуқароларни демократик қарорлар қабул қилишда иштирокини таъминлаш ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишдаги ўрни.	
12.	Демократик жамиятни барпо этишда нодавлат ва жамоат бирлашмаларининг ўрни	Нодавлат, нотижорат ва жамоат бирлашмалари тушунчаси. Унинг маъно ва мазмуни. Ўзбекистондаги нодавлат, нотижорат ташкилотлар, жамоат бирлашмалари ва сиёсий партиялар фаолиятининг асослари. Ўзбекистонда ҳуқуқий, демократик давлат ва фуқаролик жамиятини қуриш жараёнида нодавлат, нотижорат ташкилотларнинг ўрни ҳақида. Фуқаролик жамияти қуриш Ўзбекистоннинг пировард стратегик мақсади.	[А1.40-48; К3.180-181; К4.60-64; А13.79-83].
13.	Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамияти билан ҳамкорлигида демократик тамойилларга асосланиши	Ўзбекистон ва жаҳон ҳамжамияти. Демократик тартиботлар ва унинг асосий йўналишлари. Ўзбекистон ва жаҳон ҳамжамияти муносабатларининг ҳуқуқий-сиёсий, ижтимоий-иқтисодий, илмий асослари.Жаҳон ҳамжамияти ва демократик жараёнлар.	К4.19-35; А12 20-42; А13.18-35].

Талабалар мустақил иши мазмуни

т\р	Мавзулар ва топшириқлар мазмуни	Ажратилган вақт (соат)	*Информацион-услубий таъминот*	*Бажарилиш муддати*
1	" Фуқаролик жамияти"фанининг предмети,объекти,мақсад ва вазифалари мавзусида тезис тайёрлаш. Талабалар ушбу мустақил ишни бажаришда қиёсий таққослаш усулидан фойланиб, Ўзбекистоннинг сиёсий хаёти ва ундаги ўзгаришларни таҳлил қилишлари лозим.	4	1 (10-19)	3- ҳафта
2	"Демократик жамият тўғрисидаги дастлабки қарашлар ва унинг ривожланиш босқичлари" мавзусида маълумот тайёрлаш. Талабалар ўзлари танлаган демократик қарашлар тўғрисида мутафаккирларнинг фикри,жаҳон сиёсий ғоя ва фикрларнинг ўзига хос хусусиятлари ҳақида берадиган маълумоти.	4	6 (12 -16)	6- ҳафта
3	"Демократик жамият қуришда кучли ижтимоий ҳимоя ва адолат тамойиллари" мавзусида Талабалар танланган ижтимоий сиёсатни юритилиши ҳақида ва бугунги ва ўтган давр воқеалари тафсилоти ҳақида	4		

	қуйидаги маълумотларни тўплашлари керак: ижтимоий муносабатларнинг юзага келиш даври, мазмун ва моҳияти, ўзига хос томонлари таҳлил этилади.		
4	“Ўзбекистонда демократик жамият қуришда ўтиш даври ва тараққиёт босқичлари” мавзусида талабалар "Ўтиш даври" тушунчаси "классик", "инкилобий", "эволюцион" йуллари. Демократик жамият куришда утиш даврини "анъанавий" ва "инкилобий" тушунишнинг чекланганлиги. Ўзбекистонда "утиш даври"га ёндашишнинг узига хос жихатлари. Эволюцион, тадрижий ривожланиш йулининг мохияти бўйича маълумот тўплаш ва у ҳақида ижодий иш тайёрлаш. Талабалар ўзлари танлаган Ушбу саволда иқтисодий ислоҳотларнинг зарурлиги, давлат - иқтисодий ўзгартиришларнинг ташаббускори ва бош ислоҳотчиси эканлигини, бозор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтиш — иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишнинг муҳим йўли эканлигини, иқтисодий ислоҳотларнинг ҳуқуқий асослари, устуворликлари ва асосий йўналишларини ечиш зарур бўлади. ҳақида маълумот тўплашда қуйидаги жиҳатларга аҳамият беришлари лозим:” Ўзбек моделининг”юзага келиш даври, тараққиёти, бугунги кундаги ўрганилиш даражаси. Талабалар ўзлари тўплаган маълумотларни умумлаштирган ҳолда ижодий иш тайёрлашлари керак.	4	
5	Маънавий асосларига эътибор бериши лозим.	4	
6	Сиёсат ва иқтисодий ҳаётини эркинлаштириш демократик жамият қуриш асоси мавзуси ечимида Талабалар иқтисодиётнинг сиёсий тизимдаги белгиловчи ўрнига, иқтисодий қонунлар ва тамойилларнинг объективлигига, иқтисодиёт ва сиёсатнинг диалектик бирлиги, бир-бирини тақозо этишлиги ва тўлдиришлигига, бозор иқтисодиёти сиёсати ва унинг моҳияти масаласига, иқтисодий ислоҳотлар, иқтисодни мафкурадан ҳоли қилиш тамойилига	4	

	эътиборни қаратиш керак.		
7	Демократик жамият қурилишида кучли ижтимоий сиёсат, ижтимоий ҳимоя ва адолат тамойиллари мавзусининг назарий қисми бўлиб, Талабалар унда ижтимоий сиёсатда ижтимоий тенглик ва ижтимоий адолат қоидалари, сиёсий тизимда инсонпарварлик ғояси, унинг жамият сиёсатига боғлиқлиги, Ўзбекистонда ижтимоий сиёсат ва ижтимоий тенглик масаласи, иқтисодий ислоҳотларнинг ижтимоий характери, кучли ижтимоий сиёсатни амалга ошириш йўллари, ҳамда иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишда инсон омилининг аҳамияти, инсон салоҳиятини ошириш йўлларига тўхталиш лозим бўлади.	4	
8	Қонун устуворлиги давлат ва фуқаролик жамияти куришнинг асоси мавзусида Талабалар Фуқароларни қонунга бўйсуниш ва ҳурмат руҳида тарбиялаш – бу ривожланган бозор иқтисодиётига асосланган чинакам демократияни,Омбудсманнинг тарихий илдизларини,Ўлим жазоси тўлақонли мумкин бўлган жиноятлартаркиби,Мамлакатимизда қонун устуворлигини таъминлашни тушунтиради.	4	
9	Жамият маънавий маданияти,демократик жамият куришнинг миллий – маънавий негизлари ва қадриятлари Ушбу мавзу ечимида қуйидаги асосий тушунчаларга тўхталиш лозим. Талабалар Мустақилик йилларида мамлакатимиз маънавий маданияти ривожланишининг ўзига хос хусусиятлари. Миллий маданиятни ривожлантиришда ўтмиш маънавий маданият меросидаи кенг фойдаланиш. Ўтмиш миллий-тарихий маданиятига, урф-одатларига ҳурмат билан қараш ва уни ортиқча идеаллаштиришнинг танқиди. Ўзбек халқининг буюк аждодларимиз бўлмиш Беруний, Фаробий, Ибн Сино, Фарғоний, Имом Бухорий, Нақшбандий, Ат-Термизий, Амир Темур, Улуғбек, Бобур, Навоийларнинг дунё илм-фанига, давлатчилик сиёсатига, маънавий маданиятига қўшган улкан	4	

	ҳиссалари.Миллий маънавий маданиятни ривожлантириш йўллари ва муаммоларига алоҳида эътибор қаратиш лозим.		
10	Сиёсий ҳаёт ва кўппартиявийлик Бу мавзуда Талабалар сиёсат ва унда жамиятдаги ижтимоий гуруҳлар, сиёсий партиялар ва ташкилотлар, ҳамда жамоат ташкилотлари ва уларнинг фаолиятига, жамият сиёсий ҳаётида партиялар ва уларнинг ҳуқуқий имкониятларига тўхталиш зарур. Ўзбекистонда сиёсий партиялар фаолиятига эътиборни қаратиш лозим бўлади.	4	
11	Демократик жамият шаклланишида маҳалла ва фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари мавзусида Талабалар Маҳаллий ўзини ўзи бошқариш органларининг демократик.тамойиллари,демократик жамият шаклланишида маҳалла институти, адолатли сайловлар – демократик жамият тараққиётининг мезони. Маҳаллий ўзини ўзи бошқаришнинг демократик тамойилларини асослаб беради.Демократик жамият шаклланишида маҳалла институтини ролини асослайди.	4	
12	Демократик жамиятни барпо этишда нодавлат ва жамоат бирлашмаларининг ўрни мавзусида Талабалар Нодавлат нотижорат ташкилотлари тушунчаларининг мазмун ва моҳияти, нодавлат нотижорат ташкилотларни функцияларини, нодавлат ва жамоат бирлашмаларининг Ўзбекистонда демократик жамиятни барпо этишдаги аҳамиятини ёритиб беради.	4	
13	Сиёсат ва миллатлараро муносабат мавзусида талабалар миллат ва унинг шаклланиш омиллари, миллий сиёсат, миллатлараро муносабатлар ва миллий масаланинг юзага келиш сабаблари, миллий манфаатлар ва ундаги объектив қарама-қаршиликлар ҳамда уни бартараф этиш масаласига эътиборни қаратиши керак. Милллатлараро муносабатларда муомала маданиятининг, миллий ва умуминсоний манфаатлар шаклланиши каби муҳим томонларини ёритиши мақсадга мувофиқ	4	

14	Сиёсат ва халқаро муносабатлар мавзусини кўриб чиқишда талабалар жаҳон сиёсати ва унинг моҳиятига, халқаро муносабатларнинг типлари ва турларига, уларнинг халқаро мувозанатга жавобгарлигига ва ҳозирги дунё зиддиятларига, уларнинг ечимларига асосий эътиборни бериш лозим.	4	

Эслатма: Мустақил иш топшириқлари тегишли мавзулар бўйича ўқув- методик мажмуа охирида келтирилмоқда

« Фуқаролик жамияти » фанидан рейтинг ишланмаси

№			феврал				март					апрел				май					
			5-8	10-15	17-22	24-29	1-6	8-13	15-20	22-27	29-3	5-10	12-17	19-24	26-1	3-8					
			1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**					
1	**ЖН 40%**	**Семинар**		4		4		4		4		4		4		4					**28**
		Мустақил таълим						4				4				4					**12**
2	**ОН 30%**	**Маъруза**							8							8					**16**
		Мустақил таълим						7							7						**14**
3	**ЯН - 30%**																30				**30**
	Жами		**23**						**24**						**53**						**100**
	Жами ГП буйича		**23**						**24**						**53**						**100**

Талабанинг ўқув машғулотларини ўзлаштириш даражаси қуйидаги мезон асосида аниқланади

Баҳолаш кўрсат-кичи	Баҳолаш мезонлари	рейтинг бали
Аъло, 86-100%	Етарли назарий билимга эга. Топшириқларни мустақил ечган. Берилган саволларга тўлиқ жавоб беради. Масаланинг моҳиятига тўлиқ тушунади. Аудиторияда фаол. Ўқув тартиб интизомига тўлиқ риоя қилади. Топшириқларни намунали расмийлаштирган.	4
Яхши, 71-85%	Етарли назарий билимга эга. Топшириқларни ечган. Берилган саволларга етарли жавоб беради. Масаланинг моҳиятини тушунади. Ўқув тартиб интизомига тўлиқ риоя қилади.	3
Қониқарли, 55-70%	Топшириқларни ечишга ҳаракат қилади. Берилган саволларга жавоб беришга ҳаракат қилади. Масаланинг моҳиятини чала тушунган. Ўқув тартиб интизомига риоя қилади.	2

Қоникарсиз 0-54%	Талаба амалий машғулот дарси мавзусига назарий тфйёрланиб келмаса, мавзу бўйича масала, мисол ва саволларига жавоб бера олмаса, дарсга суст қатнашса билим даражаси қониқарсиз баҳоланади	1

«Фуқаролик жамияти» фанидан баҳолаш мезони

4.2. ЖНни баҳолаш мезонлари

Фуқаролик жамияти фани бўйича жорий баҳолаш талабанинг семинар машғулотларидаги ўзлаштиришини аниқлаш учун қўлланилади. ЖН ҳар бир семинар машғулотларида сўров ўтказиш, савол ва жавоб, тақдимот ишлари топшириқларини бажариш ва ҳимоя қилиш каби шаклларда амалга оширилади. Талабага ЖН да бутун баллар қўйилади.

ОНни баҳолаш

Оралиқ назорат "Фуқаролик жамияти"фанининг бир неча мавзуларини қамраб олган бўлими бўйича, тегишли амалий машғулотлар ўтиб бўлингандан сўнг ёзма равишда амалга оширилади. Бундан мақсад талабаларнинг тегишли саволларни билиши ёки муаммоларни ечиш кўникмалари ва малакалари аниқланади. Ўкув йилининг 1-семестрида 2-та ОН ўтказиш режалаштирилган бўлиб 15 балдан иборат. ОН назорат ишлари ёзма иш ва тест усилида ўтказилиши назарда тутилган, ёзма иш ва тест соволлари ишчи ўқув дастур асосида тайёрланади. ОН га ажратилган баллдан 55% дан паст балл тўплаган талаба ўзлаштирмаган ҳисобланади. ОН ни ўзлаштирмаган талабаларга қайта топшириш имконияти берилади. ОН бўйича олинадиган тестлар кафедра мудири раҳбарлигида ташкил этилади ва кафедрада ўқув йилининг охиригача сақланади.

ЯНни баҳолаш

Якуний назорат "Фуқаролик жамияти" фанининг барча мавзуларини қамраб олган амалий машғулотлар ўтиб бўлингандан сўнг ёзма равишда амалга оширилади. Бундан мақсад талабаларнинг фан бўйича ўзлаштириш кўрсаткичлари, яъни билим даражаси ёки муаммоларни ечиш кўникмалари ва малакалари аниқланади. ЯН назорат ишлари ёзма усулида ҳам ўтказилиши назарда тутилган, ёзма иш соволлари ишчи ўқув дастури асосида тайёрланади. ОН ва ЖНларга ажратилган баллдан 55% дан паст балл тўплаган талаба ўзлаштирмаган ҳисобланади ва ЯНга киритилмайди. ЯНни ўзлаштирмаган талабаларга қайта топшириш имконияти берилади. ЯН бўйича олинадиган ёзма иш вариантлари кафедра мудири раҳбарлигида тузилади ва деканатларга топширилади.

Тест усулида ЯН ни баҳолаш мезонлари:

ЯН баҳолаш тест синов ёки ёзма шаклларда ўтказилади. Бунда талабалар 30 та тест саволига жавоб берадилар (тест саволининг ҳар бири 1 баллик тизимида баҳоланади) ёки ёзма ишда белгиланган 6 та саволга жавоб ёзади. Агар талаба ЯН да 16,5 балл кам тўпласа, у ҳолда талаба қайта ЯН топширади.

Эслатма: Талабанинг умумий бали ҳисобланганда яхлитлаб олинади.

Информацион - методик таъминот

АСОСИЙ АДАБИЁТЛАР

№	Муаллиф, адабиёт номи, тури, нашриёт, йили, хажми	Кутубхонада мавжуд сони
1.	Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Т. « Ўзбекистон», 2017 й.	10
2.	Каримов.И.А. Биздан Озод ва Обод Ватан қолсин. Президент. И.А.Каримовнинг БМТнинг 1993 йил 28 сентябрда бўлиб ўтган 48-сессиясида сўзлаган нутқи. Тўплам. – Т.: «Ўзбекистон», 1996. 47-б.Каримов	10

3.	Каримов И.А. Юксак маънавият - енгилмас куч. Т.-Маънавият. 2008	10
4.	Каримов И.А. Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чукурлаштириш ва фукаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси. Т. -Ўзбекистон. 2010	10
5.	Қиргизбоев М. Фукаролик жамкяти институтлари. ўкув қулланма.-Тошкент: Akademiya, 2006..	10
6	Азизхужаев А.А. Мустакиллик: курашлар, изтироблар, кувончлар. — Т.: «Шарк», «Академия», 2001.	
7	Эргашев И. ва бошк,. Ўзбекистонда демократик жамият куриш назарияси ва амалиёти. -Т.: "Академия", 2004.	
8.	Отамуротов С, Кувватов Н. Кучли давлатдан — кучли жамиятга: Олий укув юртлар учун укув кулланма (муаллифлар жамоаси). Истиклол, демократия фукаролик жамияти. — Т.:2003.	10
9.	Ўзбекистонда маънавият сохасидаги ислохотлар: ривожланиш боскичлари, эришилган натижалар ва истикболлар. - Т.: "Академия", 2010.	10
10.	Ўзбекистонда давлат курилиши сохасидаги ислохотлар ва' ҳуқуқий сиёсат: ривожланиш боскичлари, эришилган натижалар ва истикболи. -Т.: "Академия", 2010	10
11.	Ўзбекистон: сиёсий ислохотлар стратегияси, эришилган натижалар ва истикболлар. - Т.: "Академия", 2010.	10

ҚЎШИМЧА АДАБИЁТЛАР

№	Муаллиф, адабиёт номи, тури, нашриёт, йили, хажми	Кутуб-хонада мавжуд сони
1.	Киргизбоев М. Фукаролик жамияти: сиёсий партиялар, сиёсий мафкуралар, сиёсий маданиятлар. — Т.: «Шарк», 1998.	10
2.	Жалилов Ш. Кучли давлатдан – кучли жамият сари: Тажриба, таҳлил, амалиёт.—Т.: « Ўзбексион», 2001.	10
3.	Жумаев Р.З. ва бошк. Сиёсий ислохотлар стратегияси. "Академия" Т. 2009.	10

ТАВСИЯ ҚИЛИНАДИГАН ҚЎШИМЧА АДАБИЁТЛАР ВА АХБОРОТ МАНБАЛАРИ

№	Муаллиф, номи, тури, йили, ҳажми, сақланиш жойи, электрон адреси	
	Каримов И.А. Мамлакатимизда демократик ислоҳотларни янада чуқур-лаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маъруза. 2010 йил 12 ноябрь.–Т.: Ўзбекистон, 2010 й.	
	Каримов И.А. Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида. –Т.: Ўзбекистон, 2011 й.	
	Эргашев И. Сиёсат фалсафаси. – Т., 2000.	
	Мадаева Ш.О. Миллий менталитет ва демократик тафаккур: (XX аср сабоқлари ва XXI аср истиқболлари). –Тошкент: Фалсафа ва ҳуқуқ институти нашриёти, 2007. – 127 б.	
	Саидов Ҳ. Матбуот – миллий манфаатлар ҳимоячиси. – Т.: Маънавият, 2008. – 64 б.	

ИНТЕРНЕТ САЙТЛАРИ:

- http://pr-tdyui.zn.uz/
- http://www.ziyonet.uz/ru/library/
- http://www.lex.uz
- http://www.pravo.uz/english/about/index.php3
- http://www.uzse.com/rse/showLaws.do?silangld=1
- http://www.spc.gov.uz/legislation/
- http://www.press-service.uz/

- http://Lawlib.Freenet.uz/
- http://www.nature.uz/Legislation/

Фаннинг силлабуси "Тарих" кафедраси умумий йиғилишида 2018 йил _______08________ _1_-сон қарори билан тасдиқлаш учун Факультет УМК сига тавсия этилади.

Кафедра мудири: ____________ С.Қудратов

***Изох.** Фан силлабуси Факультет УМК си томонидан Университет УМК сига тавсия қилинади. Университет УМКсида кўриб чиқилгандан кейин Илмий кенгаш қарори билан тасдиқланади.